Alpinistična sekcija PD Ajdovščina
As.ajdovscina@gmail.com
Gregorčičeva 20, 5270 Ajdovščina

Wajdovske alpinistiļne vesti WAV ģt. 18

Vesti sicer nekaj časa niso izšle je pa zato bera vzponov in ostalih aktivnosti v tej izdaji veliko večja. V tem času smo zaključili alpinistično šolo 2009/2010 in kot je prebrati v tokratnih vesteh so pripravniki že kar aktivni. Tudi starejši člani ne počivajo in so letos nabrali kar lepo število vzponov. Zaenkrat kaže, da bomo letošnje leto končali z večjo bero vzponov kot lani. Še bolj pozitivno in kar daje up za nadaljnji razvoj pa je, da velika večina članov pleza stalno in izmenjaje v vodstvu ter v različnih razmerah (sneg, skala, visoki hribi,…). Tokratne WAV sem pripravil pomočnik glavnega urednika. Poleg poročil o vzponih vsebujejo tudi en bolj teoretičen članek o varovanju oziroma »plezalni fiziki«, upam da nam bo vsem koristil. Obilo lepega branja in nadaljnjih vzponov vam želim!
Simon Ušaj

ZAKLJUČEK ALPINISTIČNE ŠOLE IN AKTIVNOSTI SVEŽE PEČENIH PRIPRAVNIKOV:

Alpinistična šola 2009/2010 je gotovo bila najbolje organizirana in izvedena alpinistična šola v novejšem obstoju alpinistične sekcije. Seveda so k kvalitetni izvedbi pripomogli tudi sami tečajniki. Sredi maja so so potekali zaključni izpiti letošnje alpinistične šole. Izpite je vodil načelnik Simon, pomagal sem mu Ožbej. Oglasila sta se tudi Vlado in Boris. Izpite za **naziv maljšega alpinističnega pripravnika so uspešno pridobili Matej Potočnik, Dean Strosar, Boštjan Mikuž in Uroš Trošt. Tisti, ki, izpitov niso opravili bodo imeli to možnost jeseni.** Izpiti so potekali na poligonu v turi, vmes nas je večkrat tudi opralo, vendar to ni motilo izvedbe. Tečajniki oziroma sedaj že pripravniki pa so pokazali kar veliko začetniško navdušenje in aktivnost.

Mala in Velika Mojstrovka: V sklopu šole smo še splezali Pripravniško grapo v Mali Mojstrovki kjer so morali na vsakem raztežaju izdelati varovališče s pomočjo cepina in "deadmena" in to v mehkem snegu ali trdem snegu (odvisno od razmer v posameznem rastežaju) ter nato tudi pravilno varovati. Kot inštruktor seveda nisem mogel biti med plezanjem tiho in sem kot po navadi opozarjal na pravilno varovanje, uporabo cepinov, derez, rokavic, ... skratka ubogi tečajniki. Najbrž so zato tako hitro plezali. Plezanje je potekalo tekoče in dokaj hitro smo bili na vrhu grape.

Po preplezani grapi smo šli še na Malo ter nato še na Veliko Mojstrovko (vrh slednje dejansko nudi veliko lepši razgled). Sestop večine je potekal po planinski stezi. S turo smo nekako zaokrožili ture v sklopu alpinistične šole. Žal se niso vsi tečajniki udeležili vseh tur. Tisti, ki pa so se imajo sedaj najbrž že malo zbirko tur (prečenje Zeleniških špic, plezanje v plezališču, Steber v Gradiški turi, ledni slap pod trdnjavo na Predelu, Pripravniška grapa, in še kaj). Slednji imajo torej vse razloge za zadovoljstvo.

Po zaklućki šole pa so plezali še v Mali Mojstrovki v soboto 25.07.10, so se Egon, Boštjan in Dean odpravili na Malo Mojstrovko v Severo vzhodni raz. Plezali so izmenjaje vsak po dva oz, tri raztežaje. Smer je sicer navrtana vendar so si izdelovali svoja sidrišča in tudi večinoma varovališč. Plezali so ca. 4,30h.

Dean se je odšel izpopolnit tudi na tečaj ki ga organizira KA na Kamnšikem sedlu. Njegovo poročilo: kot nekateri veste, sem bil na začetnem alpinističnem tečaju v kopni skali. Tečaj je potekal na Kamniškem sedlu. Trajal je od 7.07.10, do 11.07.10. Katere smeri bomo plezali in s kom, je izbrala komisija in inštruktorji. Bilo je 22 tečajnikov in 11 inštruktorjev. Jaz sem dobil Greto. Preplezal sem pet smeri in sicer kot drugi v navezi dve in izmenjaje tri.

- Planjava; Kratkohlača; V-/ IV, 330m, čas 5h. Nad oknom je druga zajeda, ki je kar zahtevna, v njej sem pustil nekaj kože. Časi plezalnih smeri so dolgi, ker nam je inštruktor razlagal vse podrobnosti. Plezarija super za prvi dan, če odpišemo kamenje, ki je padalo mimo naših glav.

- Brana; desna varianta spodnji steber; V(IV,A0)/IV, čas 3h. Plezali smo kot vlakec, jaz sem bil drugi in zaradi teže druge vrvi in nahrbtnika na previsu nisem zdržal sile. Namesto potega za klin, oz. najlonski trak je sledilo visenje na vrvi. Občutek ni slab. Malo počitka, v drugo je šlo. Izmenjaje z mojo plezalko in pot budnim očesom inštruktorja, ki je plezal zraven naju brez varovanja, ter nam po potrebi svetoval in nam v zelo kritičnih situacijah tudi pomagal.

- Brana; spodnji steber, IV/ III, IV, 300m, 5h. Odlomil se mi je oprimek, kamen je bil precej velik in težak cca 15kg. Zataknil se je za obleko med steno in mene, ni bilo panike, ker sem spodaj zabil klin, vendar sem se namučil, da

sem se ga rešil

- Planjava; Poševna zajeda, IV/ III, IV, 110m, 2,30h. Plezarija super, vendar zelo krušljiva smer v kateri smo imeli težave s padajočim kamenjem naveze nad nami.
- Planjava; smer Y,III/ II, III, 155m, 3h. Smo se malo spočili.

Dean je nato nadaljeval nad Tolminskimi ravnami: V soboto 12.6.2010 sva Egon Pavlica in Dejan Strosar vstala zgodaj in se odpeljala do Tolminskih Raven. Po lovski poti sva se dvignila pod skrbinsko plosco ko nas je hladil jutranji fen. Ob sedmih sva ze zacela vzpon po skrbinskih zlebickih. Prvi raztezaj je napeljal Dejan. Zacela sva plezati smer "Bolha". Nacrtovala sva, da v primeru, ce ne uspeva preplezati preloma, nadaljujeva po lazji lutajoci smeri pod previsi levo. Drugi in tretji raztezaj sem napeljal jaz. Skala na prelomu je bila dokaj kompaktna in ni bilo tezav. Zadnjo vrhnjo plosco, ki je malce bolj strma kot spodnja, je Dejan preplezal na trenje. Kot se za zacetnike spodobi, sva postavljala vsa mozna varovanja, ki jih poznava. Ziher je ziher. Zaradi tega sva v smeri uzivala kar dobre tri ure in pol. Nadaljevala sva do vrha nad skrbino, ki se dviga se slabo urco nad smerjo po razrahljanem terenu. Sestopila sva po zavarovani poti proti Komni in nato nazaj k avtu.

...še prej pa je bil s ostalimi tečajniki okrog Marmolade: V petek 30.04.2010 smo se Boštjan Mikuž, Herman Slokar in Dean Strosar odločili, da opravimo zimski pristop na najvišji vrh Dolomitov. Marmolada, Punta Penia 3342. Na pot z avtom smo se odpravili ob pol treh zjutraj. Na izhodišče ki je ob umetnem akumulacijskem jezeru Lago di Fedaia na višini 2074m smo bili ob Pol sedmih. Pot smo nadeljevali ob žičnici po namišljeni poti 606, doRif. Pian dei Fiacconi na 2626m. Označbe na poti 606 zaradi snega niso bile vidne. Označena pot 606 (normalni pristop) zavije desno, mi pa smo nadaljevali naravnost po ledeniku proti najvišjemu vrhu Marmolade, ki ima na vrhu križ. Po prečenju ledenika smo se znašli pod steno, ki se nam je na prvi pogled zdela neprehodna. Na desni strani stene smo opazili jeklenice, (Ferata) vendar je bil zaradi južnega snega dostop do jeklenic močno plazovit. Ob opazovanju stene smo opazili dve grapi, po tehtnem premisleku in pogovoru smo se odločili za levo grapo. Pred nami smo z smučkami na hrbtu opazili turnega smučarja, ki se je podajal v to grapo, vendar se je kmalu vrnil nazaj in nekaj jamral. Od te grape nisem zasledil v zapisih nobenega imena in tudi zapisa težavnostne stopnje ne. V dogovoru z ostalimi smo jo ocenili na: III/IV, 300m, 2uri, 50 - 65 stopinj. Sestopali smo po normalnem dostopu, označenemu kot 606. Vzpon in sestop je trajal cca 8 ur.

Kar strma pot na Marmolado

Tudi ostali tečajniki oziroma sedaj že pripravniki so bili pridni v okoliških smereh, pa tudi na skupnih turah. Kot pika na i o aktivnostih svežih pripravnikov je ravno ob zaključku redakcije tokratnih WAV prišlo poročilo o vzponu Deana in Boštjana. Boštjan poroča: »Danes, 29. 8, sva se Dean in jaz odpravila na Vršič, glavni cilj je bila smer Košir-Brelih v severni steni Nad Šitom glava. Smer je ocenjena z IV/III, 200m, plezala sva jo izmenjaje, in izplezala 2 uri kasneje kot je navedeno v literaturi. Temu je botrovalo tudi iskanje v smeri, ki je, kot se za mlajše pripravnike spodobi, kar obvezna sestavina plezalnega dne. Izplezala sva nekaj metrov bolj desno od originala, je bil pa zato izstop začinjen z malce težjim plezanjem, kot ga navaja skica. Prekrasna nedelja, nova smer in s tem pridobljena nova izkušnja, vse to je botrovalo, da sva se vedrega razpoloženja odpravila v dolino na toplo.« Mi, starejši člani pa čestitamo!

DAVID SEMIČ je z različnimi soplezalci (Anito, Robijem, Vladom, Igorjem, Egonom in Vasjo) *od novega leta do zaključka redakcije tokratnih WAV splezal kar lepo število lepih in pa tudi deloma zahtevnih smeri. Spodaj v celoti podajamo njegovo poročilo.*

Letos je bila zima z vzponi nekoliko skromna. Naj omenimo le nekaj vzponov, ki se nam zdijo najbolj zanimivi. V januarju smo se odpravili David, Vlado in Vasja v Batognico blizu Krna, kjer smo preplezali LOVSKO SMER (II-III, 350m). Zaradi previsokih temperatur se je sneg že zelo slabo držal podlage. Ker je smer na južni strani Batognice, priporočamo plezanje le-te v zgodnjih jutranjih urah ter seveda v dobrih snežnih razmerah.
V naslednjem mesecu smo opravili zanimivo avanturo v isti zasedbi, in sicer smo plezali v REŠČEVEM SLAPU (IV-;90°/65°, 100m) v Loški steni. Ker je bil ravno Valentinov dan, smo s plezanjem pohiteli, da smo se kar se da najhitreje vrnili domov k najdražjim.
Konec marca smo se Egon, Vasja in David odpravili plezati Delavsko grapo v Bavški Grintavec. Ob temeljitem razmisleku zaradi visokih temperatur smo ocenili, da razmere niso najboljše in je tako prav prišel plan B. Zapeljali smo se na Vršič in odhiteli proti BUTINARJEVI GRAPI (60°, 250m), čez njo in sestopili po PRIPRAVNIŠKI GRAPI (45°, 250m). S pospešenim tempom je naša četica odšla nazaj na Vršič, saj je imelo sonce in visoke temperature svoj neugoden učinek na sneg.

Reščev slap

Ključni raztežaj v smeri Čufer-Fon v Novem Vrhu

Z mesecem aprilom je nastopil čas za skalne ture. Kot prva je bila za pokušino KRVAVA (-V/III-IV, 200m) v Čavnu, ki sva jo v sončnem in zelo vetrovnem vremenu preplezala David in Anita. Čez par dni smo se Robi, Anita in David odločili za BRITEV (V+, A0/IV+, 100m) v Gradiški turi. Drugi in tretji raztežaj potekata po zelo izrazitem vertikalnem razu. Ob sestopu nas je neprijetno presenetil modras. To je bil znak, da je potrebno za nekaj časa nižinske stene zapustiti ter jih zamenjati z višje ležečimi. Novi vrh je precej znan med primorskimi alpinisti in tako sva se Vlado in David odločila, da greva potipati grife omenjenega vrha. Kot prva smer je bila ČUFR-FON (VI+/V+, 120m). Smer je v celoti opremljena s »tapravimi« klini. Raztežaj ocenjen s VI+ je dolg približno 50m in je potrebno kar stisniti zobe, da ga preplezaš. David ga je preplezal prosto v prvem poizkusu, Vlado pa je enkrat potipal, če je komplet trdno vpet. Ker volje ni zmanjkalo, sva za »razplezanje« preplezala še MELITINO SMER (IV+/IV, 100m).

V začetku julija smo bili Igor, Vasja, Vlado in David na Grossglocknerju. Prvi dan smo se povzpeli do koče Strudl-hutte, kjer smo prespali. Naslednji dan zgodaj zjutraj je sledil start še v trdni temi. Po uri in pol hoje se začne JZ greben (III+, A0, 570m) Grossglocknerja, po kateremu smo priplezali na sam vrh. Tam nas je pričakal fantastičen razgled zelo daleč naokrog. Sledil je uživaški sestop.

Ker so bile severne strani naših gora zaradi nepričakovane ohladitve premrzle za plezanje, sva se Anita in David na prvi dan avgusta odpravila do pod južne stene Zapotoškega vrha. Dvourni in pol pristop ti ponuja pravi balzam za oči. Planina Zapotok premore vrsto cvetlic in

Ekipa na vrhu Velikega Kleka

trav, prav tako pa tudi skromno prenočišče za alpiniste s hladnim potokom v bližini.

Smer TANGO SPOMINOV (VI/V, 230m) je v celoti opremljena s svedrovci, ker ni možnosti drugega varovanja. Skala je kompaktna in nekrušljiva. Na določenih mestih so kljub težavnosti svedrovci precej narazen (tudi po 10m). Značilnost tega vzpona je bila tudi ta, da so naju nenehno obletavali metulji. V drugi polovici avgusta sva Robi in David preplezala SMER SANDIJA WISIAKA (V,600m) v SZ triglavski steni. Po dobri uri pristopa iz doline Vrat v smeri proti Luknji, se nahaja SZ triglavska stena. Že na prvi pogled deluje zelo navpično, kar se je pokazalo tudi med plezanjem. Skala je kompaktna. Krušljiv je le del v zadnjem raztežaju, ki ga lahko zaobideš po levi strani previsa. Midva sva izbrala težjo varianto. Ko se je smer končala, nas je čakalo še dolgo prečenje po policah desno ter sestop čez Plemenice proti Vratom.

David Semič

SKUPNE TURE:

Do konca avgusta smo v sekciji izvedli dve skupni turi. Prve se je udeležilo nekaj več članov, druga pa je potekala v bolj resnem okolju Triglavske Stene. Za dan državnosti (25. junij) je velika večina članov sekcije opravila skupno turo v stenah nad Kamniškim sedlom. Eni smo si dostop skrajšali s tem, da smo že večer prej prespali v sicer dokaj vlažni sobi v koči na sedlu. No, ocvrta jajca zjutraj pa so pomagala, da smo preplezali kar nekaj lepih smeri. Kronološko:

- Igor in Vasja sta preplezala Spodnji steber Brane (IV/III, 300m) in preko vrha sestopila na sedlo
- David in Anita ste preplezala Grapo med stebroma (V+/IV, III. 300m); prav tako sta preko vrha Brane sestopila na sedlo. Poročata o dokaj krušljivi skali.
- Ožbej in Uroš sta preplezala neko svojo varianto Zgornjega stebra Brane (po poročanju najbrž kakšen detalj V, drugače IV/III in pa nadaljevala po Šiji Brane (II) do vrha. Po pogovoru in premisleku priznavamo dve smeri saj gre za dejansko dve ločeni smeri kateri medsebojno povezuje lahek prehod.
- Medtem smo v Planjavi Simon, Matej in Dean splezali steber Planjave oz. Smer X (IV, 220m). Sestopili s stebra (po desni strani) ter splezali še smer Svetelove (IV/III, 220m).
- Istočasno sta še Vlado in Egon prav tako splezala smer Svetelove (IV/III, 220m) in do našega prihoda omahovala ali nadaljevati proti vrhu ali sestopiti - abzajl je bil bolj atraktiven.
- Simon in Vlado sva za smetano (na vrhu lešnikov) na koncu splezala še Zgornji steber Brane (IV/III, 160m) in na prehodu omahovala med pristopom na vrh preko Šije ali sestopom. Zmagala je komoditeta - torej sestop. Enako sta splezala in s sestopom ponovila tudi še Ožbej (tokrat prava smer-brez variant) in Egon.

Kamniško sedlo

Sveži pripravnik in starejši član oz. ostareli alpinist na vrhu Brane

Ker so bili pripravniki do konec julija že uplezani je druga skupna tura potekala v Triglavski steni in sicer v Bavarski s Zimer Jahnom (IV+). Prespali smo že v soboto ponoči in ob 6 zjutraj vstopili v smer. Ožbej z Boštjanom in Urošem na vrveh sem izplezal po 7 urah, Egon in Dean pa sta prišla urico kasneje. Časi niso idealni, smo pa vseeno zadovoljni. S smerjo smo opravili suvereno. Sledilo je nekaj zgubljanja do Zimer Jahna in mukotrpna hoja v dolino. Turo smo primerno zaključili s pivom in joto s klobaso.

Ekipa v Steni

PLEZANJA IN POTEPANJA BORISA SEMENIČA: Eden, kondicijsko in vsestransko bolje pripravljenih članov sekcije je od zadnje izdaje vesti videl kar nekaj sveta in potipal kar nekaj skal. Najprej je bil v Franciji, natančneje v kanjonu Verdon. Prvi dan so se spoznavali s skalo, ki je izredno ostra. V naslednjih dneh so zlezli nekaj frikovskih oziroma krajših smeri, poskusili pa so se tudi v dolgih. Smeri je veliko, možnosti za plezanje so tako glede načina kot tudi težavnosti smeri zelo različne, pač glede na posameznikovo željo oziroma pripravljenost. Okolje je čudovito, cene niso visoke, smeri je nešteto, pleza se lahko praktično celo leto.... Lepo, lepo... Priporoča…

Ko je bil doma je kar nekajkrat obiskal Podraško in Gradiško turo, sam in s soplezalci. Občasno pa ga je bilo videti tudi v Beli.Maja je šel še v Paklenico, kjer se je plezalo in tudi počivalo. Poroča, da vreme ni bilo ravno najboljše, cel dan je namreč po malem rosilo, pa sta s prijateljem Gašperjem s šaleškega odseka vseeno nekaj malega splezala. Večer je bil kot se za paklo spodobi živahen, noč pa zelo kratka in v nedeljo sta s soplezalcem ubijala mačka v eni od lažjih smeri. Avanturo je končal v Ciklamenu (Gradiška tura) z Vladotom.

Nato se je udležil gorskega maratona štirih občin in za traso porabil nekaj več kot pet ur. Glede na to, da se je maratona udeležil prvič in da razmere zaradi par dni trajajočega deževja niso bile ravno najboljše je bil z rezultatom kar zadovoljen. Regeneracijo je opravil v Paklenici skupaj s prijateljem is Velenja in Simonom ter v Karniji.

Kot se za tako uplezanega člana spodobi je peljal tudi malo manj uplezanega in starejšega člana sekcije v velike stene in tako splezal Skalaško in Gorenjsko v Triglavski steni. Ker mu spoznavanja stene še ni bilo dovolj se je (po prigovarjanju) odločil od bližje pogledati še Slovensko smer (tokrat navzdol). Cela avantura (gor in dol) je trajala 11 ur.

ELBRUS: Višinski rekord leta bo najbrž postavil Ožbej Marc, ki je bil konec aprila v Rusiji z namenom osvojitve Elbrusa. Podajamo njegovo poročilo:

Leteli smo z Dunaja, preko Moskve v Minerylne Vodi. Prvo aklimatizacijo smo opravili na enega od predvrhov Chegeta 3700 m. Z vrha odlična smuka do doline, zgoraj novozapadle že rahlo preobraženi pršič, spodaj pa mestoma ubijanje po velikih kupih smučišča. Naslednji dan smo z gondolo odšli na postajo Mir in se smučmi povzpeli najprej na sodčke potem pa še do koče Diesel. Tretjo in najpomembnejša aklimatizacijo nam je slabo uspela in na 4500 metrih. pod Paštukovimi skalami smo že obrnili zaradi zelo močnega vetra.

Isti dan so Nemci tiščali proti vrhu in dve dekleti sta pokasirali črn nos, po licih so vsi omrznili. Sledil je dan počitka, ki smo ga izkorisitili za smučanje do srenje postaje in počasen povratek na smučeh na sodčke. Vrh smo napadli na četrtek. Zjutrja najprej mrzlo potem pa v bistvu zelo vroč sončen da z malo vetra. Na ravnem delu prečnice na sedlu 5400 metro visoko (200 višinskih pod vrhom, slabi dve uri) me je tako navintala višinska bolezen, da sem bil primoran obrniti (obračalo nas je 5). 8 je uspelo priti na vrh v izjemno lepem vremenu. Spoznal sem, da nimam pojma o prehrani v visokih gorah in da bo treba tudi višino bolj naštudirat. Škoda za zadnjo aklimatizacijo, ki nam ni uspela po planu in realno meni tudi odnesla vrh. Odsmučal sem izpod Paštukovih skal. Naslednji dan smo se vrnili v dolino. Zadnji dan pred odhodom pa še enkrat na postajo Mir od katere smo dobro aklimatizirani odrveli na Priut 4100 m v eni uri (prvi dan smo za ta isti del potrebovali skoraj dve uri in pol). Sledila je nepopisljivo odlična smuka po ledeniku Elbrusa, kaj takega že dolgo ne!!!! Sledil je povratek domov. V prihodnjih letih bo treba ponoviti vajo :).

TURNA SMUKA: Ožbej Marc je v sklopu priprav na Elbrus opravil kar nekaj turnih smukov. Na tem mestu je poročilo o dveh.

Grossvenedinger: S Petrom v petek takoj po službi peljeva v Lienz čez Plockenpass in ob sedmih zvečer pri kamnolomu nad Hinterbichlom naloživa svinjsko težke nahrbtnike na rame in začneva s hojo. Večer je lep in sončen. Peš je potrebno do drugega ovinka nad velikim kamnitim mostom (cca 1 uro). Potem pa smuči na noge in po špuri, v višini prve planine se je počasi delal mrak in naenkrat naju zagrne velik oblak in v trenutku sneži, kot za stavo. Snežna ploha v naslednje pol ure nasuje dobrih 5 cm snega.

Po dobrih dveh urah prideva na Johhanisshute na 2121 m. Rezervacije nimava in uletiva po balkansko. Šefica zelo grdo pogleda potem pa le najde eno postejo in kavč na hodniku. Kasneje sva pojedla še večerjo in eno pivo, in še eno pivo, in..., kajti pivo je stregla Julija, šolski primer baročne kelnarce.

Šefica se je na koncu že zelo smejala in ni bila nič več jezna. Ponoči se zbudim z zlepljenimi usti, dehidriran do konca. Spali smo slabo. Zjutraj ob petih vstane cela koča hkrati, pol šeste je zajtrk in ob šestih štartajo prve skupine. Taktično počakava prvo skupino 16 ljudi, ki reže lepo špuro proti Deffreger haus. Po slabih treh urah pridemo na Deffregerhaus 2963 m. Na poti srečamo več turnih smučark s tour extrem nogami. S koče je štartalo okrog 60 ljudi, kondicijsko slabših je izjemno malo. Nad Defreggerjem smo kmalu na Schartlu in spustimo se na ledenik. Izvečeva vrv in se naveževa v ledeniško navezo. 90% vseh je navezanih. Pod Rainerhornom naju slovaški par nažica in na vrv naveževa še njiju. Meni se je vse bolj poznal naporen večer in nesprespanost dveh noči in le stežka se vlečem. Zadnja ura je naporna. Peter mi pobegne in mi do vrha nabije 15 minut. Vršnih 20 metrov straha po ozkem grebenu je hitro mimo in po debelih treh urah z Defreggerja se slikava na vrhu v lepem sončnem vremenu. Ura je 13h. Ta dan je bilo na vrhu vsaj 100 ljudi. Začne se smuka. 20-30 cm pršiča na ledeniško podlago. Odlično. Na Hohes Aderlu se odločiva, da bova odmučala po direktni varianti po desni strani ledenika Inneres Mullwitz-kess, neposredno pod grebenom Schwarze Ader. Smuka odlično, ozebnik v spodnjem delu pa kar strm, zagotovo 40 stopinj, možni so samo zavoji s skokom. Sonce žge, tokrat imava kremo. Ob treh sva spet na Johannishute, precej zdelana. Spijeva pivo in v slabe pol ure pridrsava do konca snega. Potem pa še pol ure posladka, nošnja smuči in nahrbtnika do kamnoloma. Z opravljenim sva zelo zadovoljna, razmere so bile odlične, Grossvenediger pa odkljukan

Valentin Torl: S Perotom sva šla v soboto na Plockenpas in se spustila do untere Valentin Alm. Avto sva pustila pri koči in v manj kot treh urah prišla na sedlo Valentin Torl 2130. Dolina in ambient je izjemen. Na levi je vseskozi severna stena Monte Cogliansa. Malo pred dvanajsto uro sva začela s smuko, ki je bila v gornjem delu zelo dobra, že deloma preobražen pršič iz zadnje 30 cm pošiljke. Spodaj pod Gornjo planino, pa je bilo bolj za noge lomit, težko smučljiv južen, globok sneg. Pol enih sva že srebala hmeljni napitek v koči. Turni smuk je lahek, ambient izjemen, plazovno relativno varen

PO MALO OD VSEPOVSOD: Skoraj vsi člani sekcije so letos kar aktivni, tako bomo gotovo konec leta občudovali kar bogato mero vzponov. Če v tokratni številki predstavimo samo nekaj utrinkov:

Ledno plezanje: Kot je omenjeno v predhodnem poročilu so še v zimi so David, Vlado in Vasja preplezali Reščev slap 3-4, 100. Skupaj so opravilu tudi nekaj pristopov in vzponov v ostalih hribih.
Gradiška tura: Matej Potočnik in Ožbej Marc sta uživala v Nikolajevi smeri IV/II, 375 metrov, vse razen najtežjega raztežaja je naprej splezal Matej. Boris Semenič ob izpolnjevanju svoje lovske obveznosti štetja gamsov splezal Gornji raz v Veliki drči (solo), III+, 170 m. Popoldne istega dne pa je na vrv navezal Vladota in Ožbeja in zapodili so se v zanimivo smer Piramida V-,IV/II, 200 m. V Gradiški in Podršaški turi so plezali tudi drugi člani.

Debelo peč v Krmi sta preplezala Ožbej in Vlado: Vznožno skrotje sva presolirala in se ob 8 zjutraj navezala raztežaj pod prvim kaminom. Prvi kamin je lep, čeprav glede vtisa in občutka malo podoben tistemu iz začetka Bavarske (III), sledi nekaj lažjega sveta, čeprav so dvojke kar športne, potem pa detajl smeri. 20 m, kamina IV stopnje, začneš v gvozdenju potem pa v raznožki do vrha, sicer IV, vendar se je treba malo potrudit. Začetek 3 raztežaja nad kaminom, sem si privoščil malo orientacijske napakice in vlekel smer preveč desno, potrebno se je držati naravnost navzgor oziroma slediti razu na desni strani glavne razčlembe. V naslednjem raztežaju sem naju z zračno 20 m prečko vrnil levo, nazaj v originalno smer. Sledi lepa prečka pod streho in ne pretežak žleb do varovališča na dnu poči (levo previs, ki se nadaljuje v zajedo).

Vlado varuje.

Poč sem po nekaj metrih zapustil prečil levo nad previs v zajedi/kaminu ter v izjemno lepem plezanju IV stopnje opremljenem s 3 klini izplezal na široko gredo. Glej sliko. Original gre nad počjo desno. Poglej skice in fotografije v galeriji. Zelo lepo. Sledilo je še nekaj lepih plat do vrha Debele peči. Na vrhu sva bila ob 12:30, 4 ure in pol od navezave na vrv in 5 ur od začetka smeri. Vlado je splezal lažje raztežaje naprej. Smer po oceni ni težka, zelo lahka pa tudi ni, ponudi pa obilo zadovoljstva. Na vrhu Debele peči se je oblačilo in jadrno sva jo ucvrla po obupni in strmi planinski poti čez Lipanska vrata v Krmo. Na sredi sestopa naju je oprala nevihta. Po dobrih dveh urah nabijanja stegenskih mišic sva prijela kozla za roge pri kovinarjih v Krmi.

Vršič – sredi avgusta: Boris in Egon sta najprej splezala Kamenkov kamin VI-/IV-V, 150 m potem pa še Steber ob Kamenkovem kaminu V/IV, 150 m. Za Steber sta porabila uro in 15 minut, kar priča o zelo dobri formi obeh. Ožbej in Klavdij sva se tako kot v dobrih starih časih skupaj navezala na vrv in splezala Pocarsko smer (privlačilo me je že ime) IV/III-IV, 200 m v Grebencu Male Mojstrovke. Smer vstopi levo od Pripravniške in ponudi dva raztežaja kar lepe plezarije IV stopnje, ostalo je lažje.

GM40 – je »delovno ime« za gorski maraton 4 občin, ki ga mislim, da ni potrebno posebej predstavljati. Suhoparne številke govorijo o 35 km dolžine in 5100 višinskih metrih vzponov in spustov. Sam po sebi torej predstavlja dober preizkus volje posameznika. Do sedaj se je s strani naše alpinistične sekcije maratona udeležil le David in vsako leto z zelo dobrim rezultatom. Letos pa sva se z Borisom odločila, da bova vzdržljivost preizkusila tudi midva.
Prvo vprašanje je seveda zakaj? In odgovor bi lahko bil tak kot pri plezanju: Ker je lepo! Sam sem že veliko let zbiral motivacijo vendar je zmeraj kaj vmes prišlo (beri lenoba je prevladala nad odločnostjo). Letos pa sem se kljub temu da so bile moje priprave pomanjkljive (veliko službenih poti v aprilu in maju) odločil da grem.

Skupina tekmovalcev na startu

Pa bo kar bo. Malo zato ker potrebujem neki cilj, da se sploh spravim malo gibati. Malo zato ker potrebujem nekaj, da me umakne iz rutine »kuća- posao, posao-kuća, kuća-posao…«. Malo zato ker pogrešam hribe.
Dan je začel lepo. V avtu se nas je na Petrovo Brdo peljalo pet. Jaz in Boris z najinim ciljem, sin Tjaž z nonotom in nono pa je imel za cilj Ratitovec – katerega je tudi uspešno osvojil še preden sem jaz končal s svojo progo. Ko gledaš v Baški grapi približno kje gre pot postaneš kar malo ponižen. Sledilo je ogrevanje in ogledovanje konkurence. Ne vem zakaj sem dobil občutek, da sem jaz še najbolj »buckast« tekmovalec (najbrž so ostali držali trebuh noter). Na štartu je bilo čutiti močno vznemirjenje pri tekmovalcih. Meni se je v mislih odvijala cela proga, ki sem jo večkrat pregledal preko interneta in razmišljal ali je tega res meni treba. Boris se je prebil v ospredje, jaz sem pa rajši šel na rep, da ne bi oviral hitrejših tekmovalcev. Sledilo je odštevanje in štart. Čaroben trenutek. Moj prvi cilj je bil priti v Hudo Južno (nekako sredina proge) prej kot 4 urah in pol, saj če bi rabil več bi me diskvalificirali.

Boris deluje kar spočit…

Pot se najprej strmo vzpne in moj pulz je najbrž bolj zaradi vznemirjenja kot samega napora prestopil prag 90% maksimalnega srčnega utripa. Če bi tako nadaljeval ne bi prišel niti do Črne prsti. No počasi sta se strmina in tudi tempo vnesla. Pot po kateri teče prvi del proge je ena najlepših planinskih poti v naših gorah. Do Črne prsti sem potreboval 2 uri, vendar so mi zelo hitro minile. Spust mimo Kala in Stržišča je minil hitro. Tam sem se v molitvi spomnil Vinkota (župnika, ki počiva v Stržišču in je s svojim delovanjem pomembno zaznamoval življenje mnogih mladih in tudi mene. Posredno je tudi on »kriv« da sem začel plezati saj sem preko njegovih duhovnih vaj spoznal Davida iz Godoviča in »beseda ja dala navezo, ki je kar nekaj splezala – in upam da še bo«).
V Hudo Južno sem prispel po 3 urah in 43 minutah teka oz. hoje. Nekaj najbolj čudovitega na tej progi so ljudje. Sam sem bil bolj pri ta-zadnjih. Kljub temu pa so me na vseh okrepčevalnicah spodbujali, kot da bi vodil. V Hudi južni sem bil predvsem vesel, da sem prišel v limitu in se po treh skodelicah juhe napotil naprej. Zanimivo je, da je na celi progi edino tam teren popolnoma raven (asfalt in makadam) in prvi korak, ki ga napraviš proti Poreznu je že strm. In prav v prvem koraku sem začutil krče, ki so mi naslednjih 15 minut dali misliti ali bo zadeva šla naprej ali ne. Če dolgo časa vztrajaš tudi krči popustijo in res so. Skoraj do vrha Porezna potem nisem več imel večjih težav z njimi. Klanec je sicer naporen vendar če ga nastaviš v svojem tempu gre kar tekoče. Na vrhu najstrmejšega dela te še dodatno spodbudi harmonika tako da je sploh fajn.
Na Poreznu sem se usedel pred kočo in se res slučajno razgledal po celi progi. To je neprecenljiv razgled, saj sam sebi ne moreš verjeti kje vse si maloprej hodil oziroma tekel. Sledil je spust. Na koncu ,ko se je teren malo bolj

... najbrž zato ker si pomaga z vrvjo (A0).

položil pa sem celo tekel in tako prispel v cilj kot poskočen gams (oziroma bolj kot poskočen nosorog). Končni rezultat 6 ur in dobrih 42 minut. O občutkih tokrat ne bom. Boris je najbrž z malo manj problemi zato pa kar veliko bolj hitrejšim tempom opravil s progo v 5 urah in 13 minutah. Drugo leto bom moral kar trenirati, da ga bom lahko ujel☺.

K štartnini oziroma nastopu na progi spada še masaža, ki zelo, zelo paše (med drugim sem bil od maserk deležen komplimenta glede zgleda oziroma lepote mojih nog – s tem se tudi tisti, ki so s progo opravili v času 5 ur in 13 minut ne morejo pohvaliti ☺). Zraven tega pa dobiš tudi kosilo s pivom, ki smo si ga privoščili skupaj z ekipo, ki je prišla iz Ratitovca. Skratka lepo, lepo in še čudovito.
Zakaj, sem torej že šel na to tekmo? Ker je lepo in ker ti tako kot v plezanju vsak tak dosežek, da motivacijo za naprej. Meni je bil ta tek tudi dokaj očiščevalni. Vmes sem veliko razmišljal o raznih stvareh. Tudi zaradi tega imam letos že kar nekaj vzponov več kot lani in ciljev pa še več.
Kako naj končam? Ja nič, če bo vse prav se vidimo naslednje leto!

Simon Ušaj

NEKAJ RAZGLJABLJANJ O VAROVANJU, VAROVALIŠČIH, SILAH PRI PADCIH,...

V začetku tega leta sem na Velikem robu pokazal »nov« sistem izdelave varovališč katerega smo alpinistični inštruktorji prevzeli od Komisije za alpinizem. Le-ta pa izhaja iz zadnjih spoznanj nemškega DAV in pa dolgoletnih spoznanj iz prakse in merjenj v ZDA ter Kanadi. V tem času sem naletel tudi na nekaj pomislekov in nasprotovanj temu novemu sistemu. Glavnina pomislekov se je nanašala na to, da:

- vozli v varovališču bistveno zmanjšujejo trdnost varovališča – na ta problem je nazadnje opozoril tudi Klemen Volontar s svojimi analizami, ki so dostopne na njegovi strani.
- ter, da ta sistem v primeru obremenitve varovališča ne izravna sil enakomerno na vse kline.

Ker priznam, da tudi sam nisem bil ravno podkovan v vseh tehničnih zadevah sem pogosto ostal brez argumentov zakaj je ta sistem boljši. Poleg debate o temu kateri sistem je boljši ali slabši pa me je bolj negativno presenetilo spoznanje, **kako malo mi vsi (ali vsaj jaz) vemo o različnih načinih varovanja ter kakšne sile in kako sploh delujejo v primeru padca.** Zato sem se odločil, da za tokratne WAV malo bolj obsežno pogledam literaturo in vam skušam prestaviti ključna spoznanja na področju varoval, varovališč, padanja in varovanja. Seveda se sam opiram na vire iz interneta in pa nekaj drugih knjig. ***Upam, da bo ta »članek« omogočil vsem nam boljše poznavanje sil, ki nastanejo pri padcih, principe pravilnega varovanja in končno nam pomagal pri bolj varnem plezanju.***

Svoje argumente bom gradil postopoma in sicer v naslednjem vrstnem redu:

- najprej bom predstavil kakšne sile so potrebne da osnovi materiali, ki jih uporabljamo pri plezanju odpovejo
- nato se bomo malo poigrali s fiziko in predstavili kakšne sile predvidoma nastanejo pri padcih
- nato bomo pogledali dve najbolj pogosti vrsti varovališč, ki se sedaj uporabljajo in izpostavili prednosti in slabosti posameznega varovališča
- sledil bo sklep.

1.) <u>Trdnost materialov, ki jih uporabljamo pri plezanju:</u>

Preden začnemo analizirati sile, ki nastanejo pri padcih je smiselno pogledati koliko sploh materiali, ki jih uporabljamo zdržijo. Prav tako je smiselno pogledati kakšna je pri različnih načini varovanja (vozlih ali pripomočkih) potrebna, da vozel drsne. V celotnem tekstu bom operiral s fizičnimi enotami torej Newtni. Malo v spomin na osnovo šolo spomnimo, da je 1 kN = 100kg in 10kN = 1000kg.

V spodnji tabeli sem zbral nekaj osnovnih plezalnih pripomočkov in napisal koliko zdržijo. Bolj kot sama deklarirana trdnost so pomembne tudi ugotovitve v opombah.

Pripomoček	Deklarirana trdnost	Opombe
Skalni klin	Uho klina zdrži tudi do 50kN. Sila, ki pa je potrebna da se klin izpuli pa je močno odvisna od kvaliteta klina povečini od 5 – 15 kN za kvalitetno zabit nov klin.	Testi na starih klinih v gorah so pokazali , da preko 60%-80% klinov ne bi zdržalo večjega padca. Zato je priporočljivo poleg obstoječih klinov dajati še lastna varovala.
Svedrovec	22-25 kN	
Zatič	Manjši 4-7 kN, večji 6-12 kN	Omenjene vrednosti veljajo seveda v primeru, da so le ti pravilno postavljeni
Metulj	10-14kN, manjši med 3-10kN	
Ledni klin	Ledni klin v dobrem ledu zdrži lahko toliko kot svedrovec (22kN) v slabem letu pa temu primerno manj	
Matičarka in navadne vponke ter kompleti	20-22 kN v primeru obremenitve po dolžini in 4kN po širini.	V primeru da se vponka v času padca odpre je sila 9 kN
Najlonski trak (gurtna) različnih proizvajalcev, debelin in materialov (Dyneema, Spectra, nylond	22 kN	Navedena trdnost se v primeru vozlov na traku (kavbojski, bičev, osmica, povezava dveh traku skupaj…) zmanjša na cca. 50% - 70% deklarirane. Torej na **cca.11 kN – 15 kN (vir Black&Diamond)**
Plezalna vrv	8 – 10 kN – (na 12 kN so narejeni testi UIAA) naj bi bila zgornja meja ulovitvenih sil to je sil ki zaradi padca delujejo na varovalni sistem in padlega. Velikost te sile je odvisna od faktorja padca in lastnosti vrvi (o temu kasneje). To ne pomeni, da se bo vrv strgala. Vrv se bo predvidoma začela trgati šele pri 18-22 kN – pri tem izključujem ostre robove in vozle na vrvi.	

Preden gremo naprej, dajmo pogledati še kakšne sile so pri različnih varovanjih potrebne, da vrv »zdrsne« in jo torej varujoči ne more takoj zadržati.

Način varovanja	HMS vponka oz. polbičev vozel	Ploščica, reverso in ATC guide	Osmica (se ne uporablja več)	Polavtomastka varovala (gri-gri)
Sila pri kateri se padec še zadrži brez zdrsa vrvi	2,2 – 3,5 kN	1,5 – 3 kN	1,2 -2,5 kN	6 – 10 kN

Kdaj naj bi torej varovališča in vmesna varovanja bila dobra:

- dobre oziroma solidne varovalne točke – zdržijo sile nad 10 kN (npr. svedrovci skladni s standardi, nekatere naravne oblike – za roko široke »peščene ure«, drevesa, masivne skalne glave, skalni bloki...)
- srednje dobre varovalne točke – zdržijo sile med 6 in 10kN (npr. dobro nameščene zagozde, dobro zabiti klini, stari svedrovci – neskladni s standardi...)
- slabe varovalne točke – zdržijo sile pod 6 kN (npr. slabo zabiti klini, slabo nameščene zagozde...)

Sidrišče oziroma varovališče pa bi moralo izpolniti minimalne varnostne zahteve, to je 15 kN za neposreden padec v sidrišče na UIAA dinamični vrvi.

Sedaj, ko smo opremljeni s temi osnovnimi podatki pa gremo malo analizirati kaj se med padci dogaja.

2.) Osnove »plezalne« fizike

Pri razumevanju »plezalne fizike« je predvsem pomembno razumevanje pomembnosti faktorja padca in razporeditve sil.

a.) Faktor padca

Izračunamo tako, da delimo dolžino padca preden se vrv napne z dolžino vrvi med varujočim in padlim.

R = dolžina padca / dolžina vrvi.

Pri klasičnem plezanju je faktor med 0 in 2. Faktorji manjši od 1 niso kritični pri tem seveda zanemarjam možne poškodbe pri padanju. Pomembno je tudi zavedanje da imajo nove dinamične vrvi raztezek 8% (8% pri 80kg, vendar s starostjo se

to raztezanje zmanjša) določen tako, da so sile pri enakem faktorju enake. To enostavno pomeni to, da so sile na sistem enake pri padcu 3m in 6 m vrvi v sistemu kot pri padcu 30m z 60m vrvi.

b.) Sile pri padcih

Sile ki, delujejo na padlega se izračuna po naslednji formuli:

$$F = mg + mg*\sqrt{(1+2RK/mg)}$$

Kjer je m- teža plezalca, g – pospešek, K – lastnosti (elastičnost) vrvi in R je faktor padca. Iz formule je razvidno da večji kot bo faktor padca večja bo tudi sila.

V primeru, da plezalec ni vpel nobenega vmesnega varovanja bo sila na varovališče enaka F1 (pri tem izključujem trenje v primeru »kotaljenja« po steni«. Praviloma pa vsi plezalci dajo vmesno varovanje. Testi in izračuni so pokazali, da se v tem primeru sile v grobem porazdelijo po ključu, ki je razložen in slikovno prikazan v spodnjem okvirju.:

Sila, ki deluje na varujočega oziroma varovališče znaša $F_2 = 2/3F_1$ torej je za 1/3 manjša od sile, ki nastane pri padcu.

Na vmesno varovanje pa delujejo dve sili in gre torej za seštevek $F_3=F_1 + F_2$. To pa je 5/3 F_1 oziroma $F_1+2/3F_1$.

(Zgoraj povedano je razvidno na desni sliki (ki je povzeta iz skripte DAVa), ko je:

- *na padlega delovala sila 3,3 kN,*
- *na varujočega 2,2 kN (kar je cca. 1/3)*
- *na vmesno varovanje pa seštevek obeh sil.*

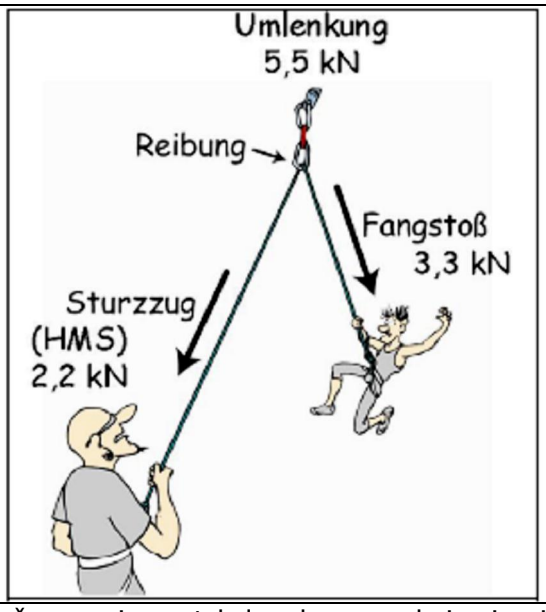

Opremljeni s temi formulami lahko naredimo naslednje izračune. Izračunov oziroma tabel ne bom posebej pojasnjeval saj so same zase dovolj pregledne.

Simulacija na 80kg težkem plezalcu in lastnosti vrvi K=20000 (bolj realna situacija)					
Dolžina padca (v m)	Dolžina vrvi v sistemu (v m)	Faktor padca	Sila, ki deluje na plezalca (v kN)	Sila, ki deluje na varovališče (v kN)	Sila, ki deluje na vmesno varovanje (v kN)
5	2,5	2,00	8,75	8,7	
60	30,0	2,00	8,75	8,7	
4,6	2,6	1,77	8,28	5,5	13,80
46	26,0	1,77	8,28	5,5	13,80
5	5,0	1,00	6,44	4,3	10,74
7,5	10,0	0,75	5,70	3,8	9,50
5	10,0	0,50	4,82	3,2	8,04
5	20,0	0,25	3,69	2,5	6,16

Op.: Pri tej tabeli je upoštevana lastnost vrvi K (young modus x del vrvi) v vrednosti 20000 – kar je še zmeraj veliko ampak bolj kot ne realen koeficient – ne me dosti spraševat o temu ker tudi jaz ne vem točno zakaj se gre. Glej stran: http://www.bealplanet.com/portail-2006/index.php?page=force_choc&lang=us

Iz prakse se največ padcev zgodi s faktorjem 0 do 1. Testi UIAA so delani na faktorju 1,77 kar je že zelo ekstremno.
Iz priložene tabele je jasno razvidno:

- **Da je faktor padca ključen pri nastanku sil na celotni varovalni sistem in ne pa dolžina samega padca**
- **Da so sile, ki delujejo na varovališče v večini primerov manjše od 10kN**
- **Ter da bi morala vmesna varovanja biti takšna, da bi skoraj gotovo zadržala sile 6 – 10 kN.**

Na tem mestu bi tudi izpostavil, da je človeško telo lahko le kratek čas izpostavljeno sili nad 12kN. Še izračuni z bolj »dramatičnimi« vrednostmi lastnosti vrvi:

Simulacija na 80kg težkem plezalcu in lastnosti vrvi K=30300					
Dolžina padca (v m)	Dolžina vrvi v sistemu (v m)	**Faktor padca**	Sila, ki deluje na plezalca (v kN)	Sila, ki deluje na varovališče (v kN)	Sila, ki deluje na vmesno varovanje (v kN)
5	2,5	**2,00**	10,6	10,6	-
60	30,0	**2,00**	10,6	10,6	-
4,6	2,6	**1,77**	10,0	6,7	16,7
46	26,0	**1,77**	10,0	6,7	16,7
5	5,0	**1,00**	7,7	5,2	12,9
7,5	10,0	**0,75**	6,8	4,5	11,3
5	10,0	**0,50**	5,7	3,8	9,5
5	20,0	**0,25**	4,3	2,9	7,2

Op.: Pri tej tabeli je upoštevana lastnost vrvi K (Young modus x del vrvi) v vrednosti 30300. Glej stran: http://www.bealplanet.com/portail-2006/index.php?page=force_choc&lang=us

Na tem mestu bi rad izpostavil eno »tvegano prakso«, ki jo včasih izvajamo. Na varovališču ali samo na klinu (tehnično plezanje) splezamo privezani na gurtno 2 metra nad klin v upanju da bomo zabili drugi klin ali pa rešili vrv ali kaj tretjega. V primeru padca nastane faktor 2 in ker ni razteznosti vrvi morda sila, ki je še večja od 20kN. Več mi ni potrebno razlagati.

Če že obravnavamo sile pri padcih vam dajem v poduk nekaj o silah, ki delujejo pri padcih na feratah. Padec na feratah je proti laičnim pričakovanjem zelo tvegan. Če pademo 5 m ob jeklenici na 1m dolgi gurtni oz. prusiku je skupi padec 6 m, faktor padca je torej 6! Človeški organizem prenese faktor 2 ob dinamični vrvi. Padci na feratah so vedno trsi kot na primer v alpinizmu ali športnem plezanju. Sila ustavljanja pri 5m zdrsu brez zavore ob jeklenici je po mojih izračunih blizu 20 kN (nekateri izračuni pa pripisujejo tudi sile 40kN – samo ne vem kako so do njih prišli – najbrž zaradi bolj statične vrvi).

VARIANTE na ferati			
Simulacija na 80kg težkem plezalcu			
Dolžina padca (v m)	Dolžina vrvi v sistemu (v m)	Faktor padca	Sila, ki deluje na plezalca in varovanje (v kN)
3	1,0	**3,00**	12,8
5	1,0	**5,00**	16,2
6	1,0	**6,00**	17,7

Zato je najmanj kar je potrebno uporabiti plezalni pas in pa zavorno ploščico in pa seveda ne pasti.

Na koncu tega poglavja bi rad še poudaril, da je za zmanjševanje faktorja padca potrebno tudi v plezališčih narediti vse potrebno med drugim varovati s tako imenovanim **»varovalnim lokom«**. Mislim da se moramo tukaj še vsi malo popraviti.

3.) Različna varovališča ter njihove prednosti in slabosti

Sedaj smo opremljeni z večino znanj da znamo kritično presoditi ustreznost posameznih varovališč. O tem ne bom preveč pisal saj je gradivo od DAV dostopno na naši strani (v nemškem jeziku). Še delovne prevode v slovenščino pa lahko dobite na strani AO Črnuče pod dokumenti (http://www.aocrnuce.si/index.php?Id=3). Nova spoznanja pa tudi v teh mesecih izhajajo v Planinskem vestniku.

Na tem mestu tudi ne bom obravnaval različnih načinov varovanja na kvalitetnih varovanjih ampak samo na dvomljivih oziroma tistih, ki bi prenesli manj kot 10 kN sile.

Do sedaj je bila pri nas praksa, da se je uporabljalo za izdelavo varovališče X, to je varovališče kjer prekrižamo trakova in vanj vpnemo matičarko, ker naj bi enakomerno porazdelil sile v primeru obremenitve. No testi so pokazali (glej gradivo), da se dejansko sile ne razporedijo po principu pol-pol ampak še vedno neenakomerno. Ta argument torej ne predstavlja prednosti. Poleg tega bi v primeru da ena izmed sidrnih točk popusti centralna točka v sidrišču zdrsnila in pride do novega sunka sile na skoraj statičen trak. Pri zdrsu za 0,5 m pri HMS varovanju in varovancu 75 kg naj bi prišlo do sunka do 8 kN. V primerjavi s vozlom v sidrišču, v sidrišču X v primeru izpada enega izmed varoval nastane cca. 40% večja obremenitev na sidrišče. Iz tega sledi, da dinamično sidrišče ob upoštevanju možnosti, da (najmanj) ena sidrna točka popusti ni najboljša rešitev. V ZDA, Kanadi ter Nemčiji in Franciji pa jo v zadnjem času zelo močno odsvetujejo.

Na spodnji sliki je razvidno razločevanje med sidriščem X in fiksiranem sidriščem. Prav tako je prikazano, kakšne sile delujejo na posamezno točko v sidrišču v primeru različnih kotov,

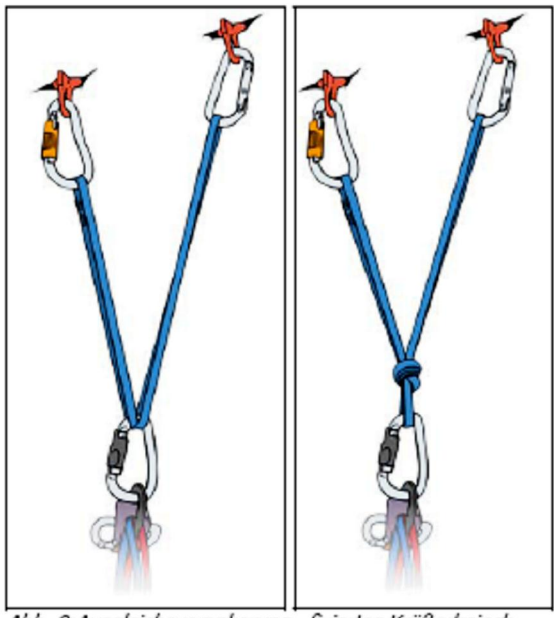

Abb. 9:Ausgleichsverankerung bzw. klassisches Kräftedreieck *fixiertes Kräftedreieck. bzw. Abseilstand*

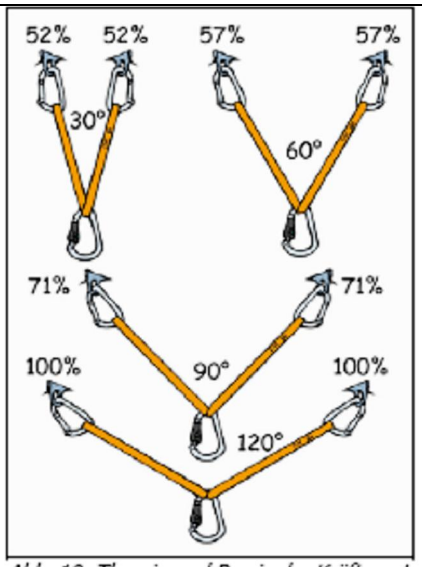

Levo je »klasično« varovališče X, desno pa fiksirano sidrišče. Za več informacij obvezno poglej gradivo DAV in pa prevod na AO Črnuče.	Koliko so obremenjene posamezne točke varovališča v primeru različnih kotov? Sile dejansko ne delujejo v enakem razmerju torej 50:50 ampak neenakomerno.

Kot najboljša alternativa se pojavi fiksirano sidrišče (kar sem predstavil v okviru alpinistične šole). Kot sem napisal je gradivo moč dobiti na naši strani in pa še delovne prevode na strani AO Črnuče. Pri izdelavi tega varovališča je najbolj pomembno naslednje

- **Da so točke čim bolj enakomerno obremenjene** Skratka posamezne sidrne točke med seboj povežemo čim bolj optimalno glede na porazdelitev sile (kako to narediti na različne načine je razvidno iz gradiva)
- **Da so koti med točkami manjši od 60° saj ti koti omogočajo, da so sile enakomerno porazdeljene.** (Na primer, če je kot večji torej med 60 in 90 stopinj je obremenitev med 60-70%, če je kot celo 150 stopinj pride obremenitev 120%.)
- **Priporočljiva je gurtna debeline 8 – 12 mm**
- Kako varovati; ali smo vpeti v telo ali varujemo v sidrišče pa je tudi odvisno od situacije in je lepo opisano v gradivu.

Edini argument »nasprotnikov« fiksiranega sidrišča je bil, da vozel na njem bistveno zmanjšuje trdnost sidrišča vendar so zgornji izračuni in različni testi pokazali:

- da so maksimalne sile, ki pri padcih na dinamični vrvi obremenijo varovališče (tudi pri faktorju 2) cca. 9 kN.
- Da kljub vozlu gurtne še vedno ohranijo cca. 11 -15 kN.

Torej lahko z gotovostjo rečemo da so varovališča s fiksiranim sidriščem bolj varna oziroma imajo več prednosti, kot varovališča X.

4.) <u>Sklepi za bolj varno plezanje:</u>

a.) Izdelava varovališča in varovanje:

- Sicer odvisno od situacije ampak praviloma izdelujemo fiksirana sidrišča, **pri katerih morajo biti varovala čim bolj enakomerno obremenjena**
- Vpeti smo v center sidrišča, varujemo pa lahko v center ali pa izjemoma lahko tudi na telo (glej omenjeno gradivo)
- S izdelavo varovališča moramo doseči trdnost 15 kN

b.) Vmesno varovanje:

- **čim prej nad varovališčem postavimo vmesno varovanje in nato kmalu še eno saj s tem bistveno zmanjšamo faktor padca v primeru padca**
- vmesna varovanja postavljamo tako da ima vrv čim manj trenja saj s tem zmanjšujemo faktor padca na posameznih delih vrvi (več trenja predstavlja tudi večjo nevarnost pri padcu)
- varovala naj bi prenesla obremenitve vsaj med 6-10 kN
- obstoječe kline v hribih jemljemo »za rezervo« in vmes postavljamo tudi lastna varovala

Upam, da sem s tem »člankom« pojasnil par glavnih zadev. Pa varno in lepo plezanje želim vsem nam.

5.) Uporabljena literatura in viri

- Black&Diamond – testi trdnosti trakov: http://www.blackdiamondequipment.com/en-us/journal/climb/all/qc-lab-connecting-two-slings-together
- Beal: http://www.bealplanet.com/portail-2006/index.php?page=facteur_chute&lang=us
- http://wallrat.com/PDF_Files/forcesinleadfalls.pdf
- http://www.aocrnuce.si/index.php?Id=3
- Pit Schubert: Nevarnosti v gorah
- Bine Mlač: Oprema za gore in stene
- Craig Luebben: Rock Climbing Anchors: A Comprehensive Guide (The Mountaineers Outdoor Experts Series)
- Petzl: http://www.petzl.com/
- Gradivo DAV, ki je dostopno tudi na strani PD Ajdovščina pod *Nahrbtnik znanja.*

Na osnovi omenjene literature in virov pripravil:

Simon Ušaj

Izdala: Alpinistična sekcija PD Ajdovščina Urednik: Ožbej Marc, pomočnik urednika: Simon Ušaj
Lektor: za najdene pravopisne ne izplačujemo honorarjev Naklada: vsak po svoje
Fotografije: Različni člani sekcije
Izdano v elektronski obliki, avgusta 2010

Po mnenju Ministrstva za kulturo spada glasilo v sklop glasil marginalno deviantnih skupin, ki s svojim pozitivnim pogledom na svet močno ogrožajo obstoječe koncepte nikoli srečne in zadovoljene potrošniške družbe. Zato je še pred uvedbo enotne davčne stopnje obvezano plačevati dvajset klobas in dvajset litrov vina mesečno v sklad za zdravljenje obolelih za intenzivnim načinom doživljanja življenja.